אם הציל במת חמור שכן חלוקה באוהלין [א] תציל בכלי חרש הקל שאין חלוקין באוהלין [ב] התינח לרבנן לרבי אליעזר מאי איכא למימר ר' אליעזר קל וחומר קאמר אי הכי התם [ג] נמי לימא קל וחומר קדשים מחללין קדשים חולין לא כל שכן אלא טעמא דרב כרבי אלעזר [ד] דאמר רבי אלעזר מאי טעמא דרב ולא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו לה' [ה] קדשים מחללין קדשים ואין חולין מחללין קדשים אלמא אתא קרא אפקיה מקל וחומר הכא נמי ליתי תוכו לפקיה מק"ו האי תוכו מיבעי ליה לאוכלין שגיבלן בטיט והכניסן לאויר תנור סד"א הואיל ובנגיעה לא מטמא [ו] באוירו נמי לא מטמו [קמ"ל] ורבנן הנך לא צריכי קרא: רב יוסף בר אמי רמי שינוי קודש אשינוי בעלים ומשני מי אמר רב [ז] חטאת ששחטה לשם חטאת כשירה לשם עולה פסולה אלמא דלאו מינה מחריב בה דמינה לא מחריב בה והאמר רב [ח] חטאת ששחטה על מי שמחוייב חטאת פסולה על מי שמחוייב עולה כשרה אלמא דבר מינה מחריב בה דלאו מינה לא מחריב בה ומשני התם ושחט אותה לחטאת אמר רחמנא והרי חטאת לשם חטאת נשחטה הכא וכפר עליו כתיב עליו ולא על חבירו [ט] חבירו דומיא דידיה שמחוייב כפרה (א) כמותה רב חביבא רמי שינוי בעלים אתוך תוכו ומשני ומי אמר רב [ט] חטאת ששחטה על מי שמחוייב [חטאת פסולה על מי שמחוייב] עולה כשרה אלמא דמינה מחריב בה (ב) לאו מינה לא מחריב בה והתניא תוכו ולא תוך תוכו אפילו כלי שטף מציל ומשני ארבעה תוכו כתיבי (תוכו) תוך תוכו תוך תוכו חד לגופיה וחד לגזירה שוה חד תוכו של זה ולא תוכו של אחר אידך [ח] תוכו ולא תוך תוכו ואפילו כלי שטף מציל:

אם הציל. המחילה במת החמור באהל המת שהמחילה מפסקת וכלים שמעבר השני טהורין דכתיב (במדבר יט) כל אשר באהל יטמא והני לאו בההוא אהל ניהו: **שכן חולקין.** דרך בני אדם לחלוק אוהלין במחילה הלכך אהל אמרינא הוא: **מציל בכלי חרס.** [בתמיה. שאין חולקין כלי חרס] במחיצות הלכך תוכו קרינא ביה: **התינח לרבנן.** דאמרי מחילה לא מצלא איתא לדרב דאמר דלאו מיניה לא מחריב ביה: **אלא לר' אליעזר מאי איכא למימר.** לימא דרב תנאי היא: **ר' אליעזר קל וחומר קאמר.** לעולם בעלמא ר' אליעזר כרב סבירא ליה כגון חולין וקדשים אבל לענין מחילה מקל וחומר יליף כיון דבמת החמור מצלא קל וחומר לכלי חרס הקל שהשרץ קל מן המת: הכי גרסינן **אלא טעמא דרב כר' אלעזר ולא יחללו את קדשי.** הכי דריש ליה אין דבר אחר מחלל את קדשי בני ישראל [כה] וגזירת הכתוב היא: ופרכינן **אלמא.** לר' אלעזר דבעית לאוקמה לדרב אליביה אתא קרא דלא יחללו ואפקיה מק"ו דהוה לן למידרש קדשים מחללין קדשים כו' [כו]: **ה"נ ליתי תוכו.** קרא יתירא דדרשינן לקמן תוכו ולא תוך תוכו (וקאמרת מקרא למידק למידרש תוכו ולא תוך תוכו) [כז] וקאמרת מסברא דלא ממעט אלא תוך כלי אחר אבל מחילה דלאו בת מיניה לית ליה לאיתרוביה אי לאו משום קל וחומר ואמאי אמרת קל וחומר ליתי תוכו וליפקיה דמלמעט תוך תוכו מכלל דתוכו לעולם טמא דאי מחילה (בעלמא) מצלא למה לי קרא למעוטי תוך תוכו השתא תוכו מציל תוך תוכו מבעיא והאי שבעבר המחילה תוכו הוא לרב דהאמרת דלאו מיניה לא מחריב ביה: **אמר לך ר' אלעזר האי תוכו.** דאתי למעוטי תוך תוכו ובעית למידק מיניה מחילה לא מצלא: **מיבעי ליה לאוכלין שגיבלן.** וחיפן בטיט סביב שאין השרץ יכול ליגע בהן והכניסן לאויר התנור והאי הוא דאיתרבו לטומאה מדרשא דלא תוך תוכו הוא כדקאמרת תוך תוכו הוא דמציל אבל הקפת טיט לא מיחרבא ביה לבטולי שם תוכו דלאו מיניה כה"ג לא מחריב ביה דס"ד אמינא הואיל וא"א להם ליטמא במגע שרץ לא נטמאו נמי מתורת אויר כלי חרס קמ"ל מיעוטא דלא [כט] תוך תוכו הוא (דאמר) דלא מטמא אבל הני מיטמו ומיהו מחילה אע"ג דלאו מיניה הוא אתא ק"ו ורבייה לאיתרובי ביה: **ורבנן הני.** אוכלין [ל] לא צריכי קרא הך וי"ו יתירא דדריש לקמן למעוטי תוך תוכו ואיתרבו הנך [לא] [דלאו] מיניה ניהו לא איצטריך קרא לרבוייהו דהני מתוך נפקי דהא בתוך ניהו ומהיכא תיתי לך לטהרינהו והא דקאמר הואיל ובנגיעה לא מטמאו לאו מירית היא לטהרינהו מדין אויר: **שינוי קודש.** חטאת לשם עולה: **שינוי בעלים.** חטאת ראובן ששחט לשם שמעון להתכפר בה שמעון דקי"ל [לקמן] [ד:] דפסולה דכתיב לכפר עליו [לב] ולא על חבירו: **חטאת ששחטה לשם חטאת.** חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם והא מילתא לקמן בפירקין (דף ז.): **והאמר רב** [לג]. בשינוי בעלים חטאת ראובן ששחטה להתכפר בה שמעון אם שמעון מחוייב חטאת (הוה) פסולה אבל אם מחוייב עולה ולא חטאת כשרה אלמא לאו מיניה לא מחריב ביה: **התם.** שינוי קודש נפקא לן [לפסולא מושחט] אותה לחטאת שתהא שחיטה לשם חטאת וכאן הרי חטאת לשם חטאת נשחטה: **הכא.** בשינוי בעלים פסולה נפקא לן מעליו ולא על חבירו והילכך חבירו דומיא דידיה דבר מיניה הוא דמחריב ביה לבטולי שמיה: **ארבעה תוכו כתיבי.** כילד תוכו תרי זימני ודרוש תוך ודרוש תוכו דהוה מלי למיכתב אל תוך וכתיב תוכו למיעוטא וכן בחבירו: **חד לגופיה.** שיטמא [אוכלין] מאוירן: **וחד לג"ש.** שיטמא שרץ את הכלי ואע"פ שלא נגע כו' [לד] כדיליף ליה בהכל שוחטין (חולין דף כד:) נאמר תוכו ליטמא ונאמר תוכו לטמא: **ולא תוכו של אחר.** למעוטי כלי שטף מטומאת אויר אא"כ נגע: **וחד תוכו ולא תוך תוכו.** כדפרישית לעיל וע"כ עיקר קרא לכלי שטף אתא דאי למעוטי כלי חרס שבתוך התנור ופיו למעלה מפי התנור שיציל על האוכלין שבתוכו למה לי וי"ו יתירא למעוטי לכתוב כל אשר [בתוך] יטמא ומהיכא תיתי לטמויי אוכלים שבפנימי הא לאו תוכו ניהו אלא ללמד על כלי שטף שאף הוא יציל דלא תימא דלאו מיניה לאו מחריב ביה הילכך גזירת הכתוב היא:

[ו] **שכן** חולקין אוהלים. פי' בקונטרס שכן דרך בני אדם לחלוק אהלים במחילה הילכך אהל אמרינא הוא אבל תנור אין דרך לחלקו משמע לפירושו דפליגי אף בתנור שחללו בנסרים או ביריעות ובתורת כהנים משמע דבכוורת פחותה ופקוקה ומשולשלת לאויר תנור דוקא פליגי ולא כשחללו בנסרים וטעמא משום דכוורת שיש לה ד' מחיצות חיילא דדמי לכלי ולכך מטהר אבל מחיצה אחת בתנור מודה ר' אליעזר דלא חיילא וטמא והכי איתא בפרשת ויהי ביום השמיני [ט] גבי תוכו ולא תוך תוכו כיצד חבית שנתונה בתנור ופיה למעלה מן התנור כו' מיכן אמרו כוורת שהיא פחותה כו' ור' אליעזר אומר מצלת אמר ר' אליעזר אם הצילה במת חמור לא תציל בכלי חרס הקל אמרו לו אם הצילה במת חמור מקום שהמחילה מצלת תציל בכלי חרס הקל שאין מחילה מצלת משמע דשכן חולקים אהלים דאמרו לו דשמעתין היינו נמי פירושו דאמרו לו דתורת כהנים לכך נראה לרבינו הקדוש לפרש הכי אם הציל כוורת פחותה ופקוקה באהל המת שכן חולקין אהלים פירוש שכן מחילה אחת המפסקת מצלת תאמר בכלי חרס שמתוך כוורת שאין חולקין אהלים פי' שמחילה אחת המפסקת בתנור אינה מוצלת אלמא בתנור שחללו לא פליגי והא דמסיים בתורת כהנים בתר הכי וקתני [יח] בלשון שמועתינו שאמר לו ר' יוחנן בן נורי [יט] [אם הציל אוהלים מיד אוהלים במת חמור שכן חולקים אוהלים יצילו אוהלים מיד אוהלים בשרץ שכן אין חולקים כלי חרס אמר רבי יוסי אמרתי לר' יוחנן בן נורי] תמיה אני אם קיבל ממך רבי אליעזר תשובה מפני שהוא הנדון פירש ר"ש שגם שם פליג ר' אליעזר ועל זה צ"ע ונראה לי ברוך גם מהכא משמע בפירוש [כ] דחולקים אהלים דקאמר ר' יוחנן בן נורי היינו מחיצה של תנור ועל זה אמר לו רבי יוסי הלא גם שם פליג רבי אליעזר והשתא פירכא דאמרו לו ופירכא דר' יוחנן בן נורי הכל אחד אלא דמר אמר בהאי לישנא ומר אמר בהאי לישנא ואין להפך הגירסא כמו שיש [מקצת [כ] ספרן] בתורת כהנים ולגרוס באמרו לו שכן חולקים אהלים ולפרש כפי' ר"ש [כא] ועל ר' יוחנן בן נורי נגרוס שכן מחיצה מצלת ועל זה יתיישב ר' יוסי שאומר הלא הוא הנדון אין לומר כן שהרי בתוספתא דמסכת כלים [י] מוכחא כי [כב] ליכא מילתא דאמרו לו כלל כי אם דברי ר' יוחנן בן נורי שכן חולקין אהלים ועלה א"ר יוסי הלא הוא הנדון והתם אין לשנות הגירסא כיון דאמרו לו לא איירי התם ש"מ דחולקין אהלים הוי פירושן [כג] גבי כלי חרס מחיצה המפסקת בתנור כמו פירכא דמחיצה [מצלת] דאמרו לו שניהן סוברין שרבי אליעזר הודה [כד] [במחיצה] גבי תנור ועל זה אמר ר' יוסי הוא הנדון גם שם פליג ר"א. ברו"ך:

הבא נמי נימא קל וחומר קדשים מחללין כו'. יש תימה דעד השתא אסיקנא איפכא מתוך הסברא לאדרבה בשביל שהם קדשים ומינה לכך מחריב בה אבל חולין דלאו בר מינה לא מחריב. ונראה לפרש דעביד קל וחומר משום דמה קדשים שאין מחללין כגון בשוחט חטאת סתם וכסבור שהיא עולה דכשירה ואפ"ה מחללין קדשים בשוחט לשם עולה, חולין שמחללין כגון בכסבור שהן חולין דאמר בסוף בית שמאי (לקמן דף מו:) משום חולין פסולה לא כל שכן שמחללין קדשים בשוחטן לשם חולין: **לא** יחללו את קדשי בני ישראל. אע"ג דהאי קרא כתיב בטבל ובתרומה כדמוכח לקמן (דף יא:) בגמרא דשמעון אחי עזריה דילמא קדשי מיותר קדריש דהוה מלי למיכתב ולא יחללו את אשר ירימו:

תורה אור

א. ולא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו ליהוה: ויקרא כב, טו

ב. וסמך את ידו על ראש החטאת ושחט אתה לחטאת במקום אשר ישחט את העלה: ויקרא ד, לג

ג. ואת כל חלבו יקטיר המזבחה כחלב זבח השלמים וכפר עליו הכהן מחטאתו ונסלח לו: ויקרא ד, כו

◆

שינויי נוסחאות

א] בכתבי יד ובדפו"י שכן חולקין אוהלין: ב] נ"א שאין חולקין בבלי חרס (שם ובגליון): ג] ל"ל הכא (צ"ק): ד] נ"א אלעא דאמר רבי אלעא. כ"ה בכתה"י וילקוט, וכ"ה בכל דפוסים הראשונים בגמרא וברש"י. והל"ק הגיה כלפניו מהא דלקמן מו ע"ב אבל בכל כתה"י גם שם הוא ר' אלעא (דק"ס): ה] תיבות את אשר ירימו לה' נמחק (שיט"מ). וכן בכ"י וכגמ' לקמן מו ע"ב ליתא. ולמגס עי' רש"ש ועפ"י דבריו הגיה' שלפניו היה בדקדוק, וכן איתא בכ"י: ו] נ"א מטמאו (כ"י): ז] פ"א רבא, והוא הגוסה הנכון כדמוכח מלקמן דף ז' ע"א ועי' בתד"ה אמר רבא. וכיון דלא רמי מדרב לעיל בע"א שחטה לשם עולה פסולה לשם חולין כשרה אדרב דהכא (דק"ס). וכ"ג התוס' לעיל ע"א ד"ה ולמינהו. ועי' מסק"ש: ח] נ"א וחד תוכו, ותיבת אידך נמחק, (כתה"י, וכ"ה ברש"י): ט] בני ישראל אלא מי מחללו, קדשים מחללין קדשים כו' וגזירת הכתוב היא. כנל"ל (עפ"י רש"י לקמן מו:): י] חולין לא כל שכן, כל"ל ותיבת כו' נמחק (שיט"מ): יא] בכ"י וכד"ו מוקפים התיבות שבסוגריים, וכן בכתה"י ליתא. אבל בל"ק גרים לה כמעט תיקון וכל"ל וכיון דמספקא מקרא למידק תוכו ולא תוך תוכו משמע מסברא דלא ממעט אלא תוך כלי אחר כו': יב] פ"ל דוקא, ותיבת דלא נמחק (גליון): יג] הנך אוכלין שגיבלן בטיט, כל"ל (שיט"מ) [illegible]

◆

שיטה מקובצת

[illegible]

מסורת הש"ס

א) לקמן מו:, ב) [לקמן ז. ושם רבא וכל"ל ועי' זבחים ט: ומנחות ג: ותוס' זבחים ז. ד"ה אמר רבה], ג) [שם], ד) לקמן ד:, ז. ח. פסחים סב., ה) לקמן ז., ו) חולין כה., ז) הגהו"ה, ח) תו"כ פרשי ז ה"ת-י, ט) מהרש"ק, י) כ"ק פ"ו ה"ב:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' שמחוייב כפרה כמותו: (ב) שם דלאו מינה לא:

◆

גליון הש"ס

גמ' חבירו דומיא דידיה. עיין חולין דף כג ע"א תוס' ד"ה אלא:

◆

מוסף רש"י

ולא יחללו את קדשי בני ישראל. אין דבר אחר מחלל את קדשים אלא מי מחללו קדשים מחללין קדשים, כדמפקא לן (לקמן ה.) דמתחשבה שלא לשמו מחללים. מושמע אותה לחטאת (לקמן ח:): חטאת ששחטה לשם חטאת. כגון חטאת חלב שנשחטה לשם חטאת דם: כשרה. ועלתה לו: לשם עולה פסולה. פסולה לגמרי כדתנן חוץ מן הפסח והחטאת (לקמן ב.): ארבעה תוכו כתיבי. תרי תוכו ובכל חד הוה מלי למיכתב תוך יכתב תוכו: חד לגופיה. תוך האמור לטמא לגופיה אתא שיטמא הכלי כל אוכלין ומשקין שבאוירו אע"פ שלא נגע: וחד לגזירה שוה. ללמוד על הכלי שיקבל טומאה מן האויר אע"פ שלא נגע בו השרץ כדמפרשינן נאמר תוכו לטמא כו' (חולין כה.):

◆

ליקוטים

אפילו כלי שטף מציל. פי' לא מיבעיא אם הפנימי של חרס שאין האוכלין שבתוכו כאילו עומדין באויר החיצון, שהרי אף הפנימי כיון שהוא של חרס יש לו תורת אויר, אלא אפילו הוא כלי שטף שאין לו תורת אויר מציל. וזה יותר מחוור מפירוש רש"י ז"ל. (חי' הר"ן חולין דף כה.)

◆

שיטה מקובצת (המשך)

[illegible]

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones